

Agrárpiaci Jelentések
GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona és Ipari Növények
XVI. évfolyam, 9. szám, 2013

Megjelenik kéthetente
2013. május 22.

Felelős szerkesztő
Dr. Stummer Ildikó

Szerzők
Dr. Tikász Ildikó Edit
tikasz.ildiko.edit@aki.gov.hu
Keresztessyné Mohr Katalin
kmohr@aki.gov.hu
Elek Réka
elek.reka@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi; Élőállat és Hús; Zöldség, Gyümölcs és Bor; Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt
Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

ÖSSZEFOGLALÓ.....	3
GABONAPIACI JELENTÉS.....	4
Agrárpolitikai Hírek.....	5
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	7
Nemzetközi piaci információk.....	11
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	13
Az olajos magvak és származékainak jegyzése.....	15
Nemzetközi piaci információk.....	18
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	19
Agrárpolitikai Hírek.....	22

ÖSSZEFOGLALÓ

Az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériuma (*USDA*) májusi világpiaci kitekintésében közzétette a 2013/2014. gazdasági évre vonatkozó előrejelzését. Az intézmény a világ búzatermelését rekordszintűre, 701,1 millió tonnára (+6,9 százalék), a kukoricatermését minden eddiginél többre, 965,9 millió tonnára (+12,7 százalék) becsüli következő szezonra.

Az AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon az étkezési búza termelői ára az egy héttel korábbihoz képest 5 százalékkal 65 ezer forint/tonnára csökkent május első hetében. A takarmánykukoricát április második hete óta 60 ezer forint/tonna körüli áron kínálják a fizikai piacokon.

Az *USDA* a szójabab globális kibocsátását 285,5 millió tonnára (+6 százalék), a repcemagét 63,4 millió tonnára (+3,7 százalék), a napraforgómagét 40 millió tonnára (+10,1 százalék) jelzi a 2013/2014. gazdasági évre.

Az AKI PÁIR adatai szerint a magyarországi fizikai piacokon április második hetétől kezdve csökken a napraforgómag termelői ára, a május 13-19. közötti héten tonnánként 137 ezer forintért kínálták a terményt.

A biodízel-előállítás alapanyagául szolgáló olajos magvak és növényolajok globális készletei - a pálmaolaj kivételével - szokatlanul alacsonyak voltak az idei év elején.

GABONAPIACI JELENTÉS

Az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériuma (*USDA*) májusi világpiaci kitekintésében közzétette a 2013/2014. gazdasági évre vonatkozó előrejelzését. Az intézmény a világ búzatermelését rekordszintűre, 701,1 millió tonnára becsüli a júliusban kezdődő szezonnra, ami 45,5 millió tonnával meghaladja a folyó gazdasági évit. A világ elsőszámú exportőr országai kivétel nélkül a kibocsátás növekedését prognosztizálják, a legnagyobb többletet a fekete-tengeri régióban (+29,9 millió tonna) és az EU-27-ben (+6,7 millió tonna) várják. A 2012/2013. gazdasági évinél bővebb termésre számítanak továbbá Ausztráliában, Argentínában és Kanadában, valamint a legfőbb importőrök vonatkozásában is, azaz a Közel-Keleten és Észak-Afrikában. Ezzel szemben az USA-ban az őszi búza vetését aszály, a fejlődését fagyok akadályozták, így itt a múlt évinél 5,8 millió tonnával kevesebb, vagyis 56 millió tonna búza teremhet 2013-ban. Az *USDA* jelentése szerint 2013. május 12-én az USA őszi búza állományának 32 százaléka bizonyult jó/kiváló állapotúnak, szemben az előző év azonos időszakának 60 százalékos értékével. Gyengének/nagyon gyengének a növények 39 százalékat (tavaly 14 százalék) minősítették, ezért akár a szokásosnál nagyobb mértékű kitércsázásra is számítani lehet.

Noha a globális termelés előreláthatóan 7 százalékkal emelkedhet a 2013/2014. gazdasági évben, a rendkívül alacsony nyitókészlet miatt a világ búzakínálatának csak 3 százalékos növekedését várják a szakértők, ami 881,3 millió tonnát jelent. Az export globális szinten 143 millió tonna (+4 százalék) körül alakulhat, a kivitel bővülésére a fekete-tengeri régióban, Argentínában és Indiában lehet számítani, míg az EU-27 és Ausztrália a következő szezonban feltehetően kevesebb búzát értékesít a külpiacokon. Az elemzők a 2013/2014. gazdasági év globális zárókészletét 186,4 millió tonnára jelzik, 6,2 millió tonnával többre, mint egy évvel korábban.

Az *UkrAgroConsult* Ukrajna idei búzatermését 20,2 millió tonnára becsüli, ez 6 millió tonnával múlhatja felül a 2012-ben betakarított mennyiséget. Az emelkedést a tavalyinál 18 százalékkal nagyobb termőterülettel és a hozamok 22 százalékos javulásával magyarázzák. Az *USDA* Oroszországban 56 millió tonna (+48 százalék) búza kibocsátásával számol a termőterület 17 százalékos, a hozam 26 százalékos növekedése mellett.

A *Strategie Grains* előrejelzése szerint az EU-ban 131,1 millió tonna (+5 százalék) búza teremhet 2013-ban, amelynek betakarítása a hosszúra nyúlt tél miatt a szokásosnál később kezdődhet.

A világ 2013/2014. gazdasági évi kukoricatermését minden eddiginél többre, 965,9 millió tonnára (+12,7 százalék) prognosztizálja az *USDA*. A legnagyobb mértékű növekedés az USA-ban (+31,2 százalék), a fekete-tengeri régióban (+23 százalék) és az EU-27-ben (+12,6 százalék) várható. Braziliában jöllehet a folyó gazdasági évinél 5 százalékkal kevesebb termést valószínűsíteni az elemzők, a kibocsátás így is 72 millió tonnára tehető. Annak ellenére, hogy az USA-ban a szokatlanul későre tolódott kukoricavetés miatt egyes források számottevő hozamvesztéssel kalkulálnak 2013-ban, az *USDA* szakértői 359,2 millió tonna termést jeleztek május elején. Ez 85,3 millió tonnával szárnyalna túl a 2012-ben – az aszály és forráság miatt drasztikusan alacsony hozam mellett – betakarított mennyiséget.

A kukorica exportja globális szinten 104,6 millió tonna (+17,5 százalék) körül alakulhat a következő szezonban, a kivitel élénkülésére lehet számítani az USA-ban, Ukrajnában, az EU-27-ben és a Dél-Afrikai Köztársaságban. Ezzel szemben az elemzők a külpiaci értékesítés csökkenését valószínűsítik Braziliában, Argentínában és Indiában. A kukorica 2013/2014. gazdasági évi globális zárókészlete az előző szezonnhoz képest 23 százalékkal – az elmúlt 13 év legmagasabb szintjére – 154,6 millió tonnára bővíthet.

Az *UkrAgroConsult* Ukrajna 2013. évi kukoricatermelését 21,8 millió tonnára becsüli, szemben a tavalyi 18,8 millió tonnával, ami a 10,6 százalékos hozamjavulással magyarázható, miután a termőterület várhatóan 2 százalékkal csökken.

Az *USDA* jelentése szerint az USA-ban május 12-ig az előirányzott terület 28 százalékan végeztek a kukorica vetésével, míg egy évvel ezelőtt 85 százalék volt ez az arány, az 5 éves átlag pedig 65 százalék erre az időszakra vonatkozóan.

A NÉBIH adatai szerint Magyarországon az előirányzott terület 95 százalékan, vagyis 1,17 millió hektáron végeztek a kukorica vetésével 2013. május 13-ig.

A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) a búza fronthavi jegyzése május 1-14. között 260 USD/tonna körül ingadozott. A termény árának változására elsősorban az USA terméskilátásai, az Oroszországban és Ukrajnában a búza fejlődését veszélyeztető száraz időjárás, az Ausztráliában a vetést akadályozó aszály, valamint az *USDA* májusi terménypiaci kitekintésében megjelenő 2013/2014. gazdasági évre vonatkozó előrejelzések hatottak. Május 14-étől negatív irányú tendencia figyelhető meg a búza legközelebbi lejáratra szóló árának alaku-

lásában: május 16-ára az ár 253 USD/tonnára csökkent, elsősorban a terminváltás miatt. A kukorica fronthavi jegyzése május 8-13. között növekvő trendet követett. A vizsgált időszakban ugyanis az időjárás-előrejelzések jelentős mennyiségű csapadékot prognosztizáltak az USA-ban, így a befektetők újra aggódni kezdtek a kukorica vetésének előrehaladása miatt. A májusi lejárati ki-vezetése előtt, a short pozíciók zárása ugyancsak a termés legközelebbi lejáratra szóló árának növekedését erősítette, ezért a kukorica jegyzése 283 USD/tonnára ugrott. A május 15-ei terminváltás jelentős árszuhanást eredményezett: a kukorica fronthavi jegyzése 8 százalékkal 256 USD/tonnára süllyedt.

A párizsi árutőzsdén (*MATIF*) a lejárati váltás a búza fronthavi jegyzésének mélyrepülését vonta maga után, és 15 százalékkal 210 euró/tonnára esett az ár május 13-án, ez azonban már az újtermésű búzára vonatkozik (novemberi termin). Ezzel szemben a kukorica legközelebbi lejáratra szóló ára május eleje óta a 215 euró/tonna szint körül ingadozik.

A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában május 2-ától már csak újtermésű malmi és takarmánybúzára, valamint takarmányárpára lehet ügyletet kötni. A gabonafélék jegyzései ettől az időponttól kezdve csökkenést mutatnak. Az újtermésű malmi búzával – lejárattól függően – 53-56 ezer forint/tonna között kereskednek, a takarmánybúzával 52 ezer forint körül. Az ótermésű takarmánykukorica jegyzései május közepén 60 ezer forint/tonna, az újtermésűé 50 ezer forint/tonna körül mozogtak.

Az AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon az étkezési búza termelői ára az egy héttel korábbihoz képest 5 százalékkal 65 ezer forint/tonnára csökkent május első hetében. Ez 9 százalékkal magasabb, mint az előző év azonos időszakában. A takarmánykukoricát április második hete óta 60 ezer forint/tonna körüli áron kínálják a fizikai piacokon, 20 százalékkal drágábban, mint egy évvel korábban.

Agrárpolitikai Hírek

- Az új földtörvény – a Vidékfejlesztési Minisztérium által javasolt – véglegesnek szánt szövege 2013. május 16-tól olvasható a Kormányportálon. Ezt az Országgyűlés a tavaszi ülészakon el is fogadhatja. Az új földforgalmi szabályozás célja a családi gazdaságok megerősítése, korszerű európai mezőgazdasági modell kialakítása és versenyképes nemzeti agrárgazdaság megteremtése.

- Az adóbevallás végső határideje 2013. május 21. A nagyfokú érdeklődésre való tekintettel a NAV tájékoztatást adott arról, hogy amennyiben az őstermelőnek az adott évben a mezőgazdaságból származó éves bevétele nem haladja meg a 600 ezer forintot (ebbe nem számít bele a mezőgazdasági támogatása), akkor nem kell bevallást készítenie erről a bevételről, még akkor sem, ha más egyéb jövedelme miatt adóbevallás benyújtására kötelezett.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat: A gabonafélék termelői ára származási hely^{a)} szerint

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2013. 18. hét	2013. 19. hét	2013. 19. hét / 2013. 18. hét százalék
Étkezési búza	tonna	3 401	3 683	4 484	10 790	11 569	107
	HUF/tonna	62 960	67 876	63 226	68 202	64 628	95
Takarmánybúza	tonna	-	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica	tonna	6 258	5 472	672	3 905	12 403	318
	HUF/tonna	61 684	59 682	58 489	60 233	60 628	101
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-	-

^{a)} Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

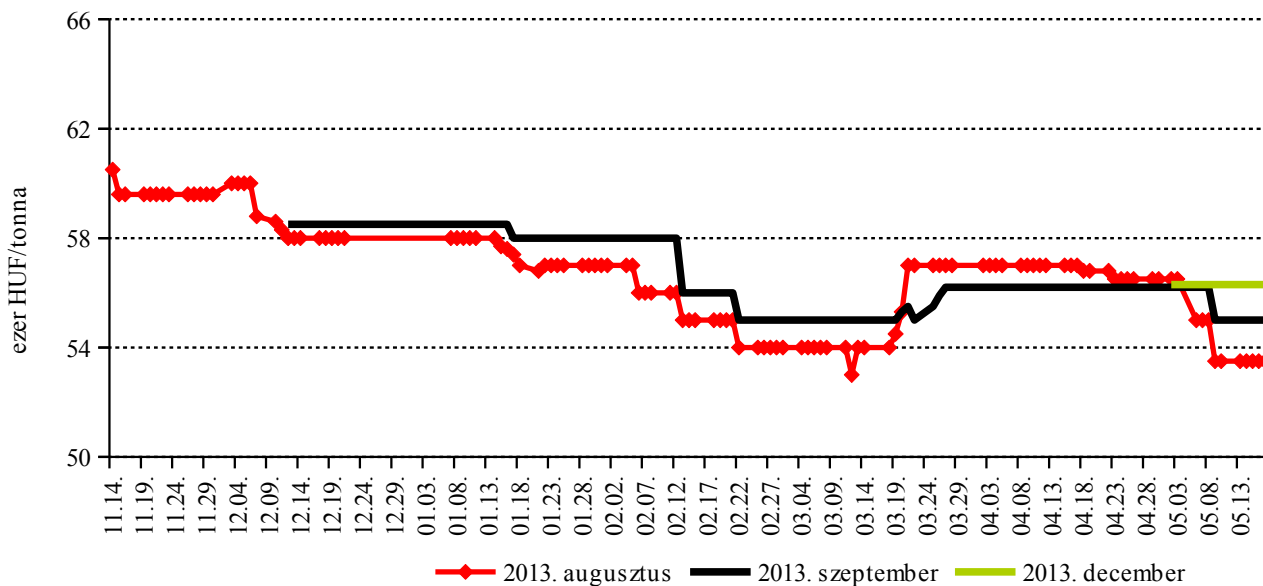
2. táblázat: A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2012. 19. hét	2013. 18. hét	2013. 19. hét	2013. 19. hét / 2012. 19. hét százalék	2013. 19. hét / 2013. 18. hét százalék
Étkezési búza	tonna	1 963	10 790	11 569	589	107
	HUF/tonna	59 263	68 202	64 628	109	95
Takarmánybúza	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica	tonna	7 128	3 905	12 403	174	318
	HUF/tonna	50 623	60 233	60 628	120	101
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

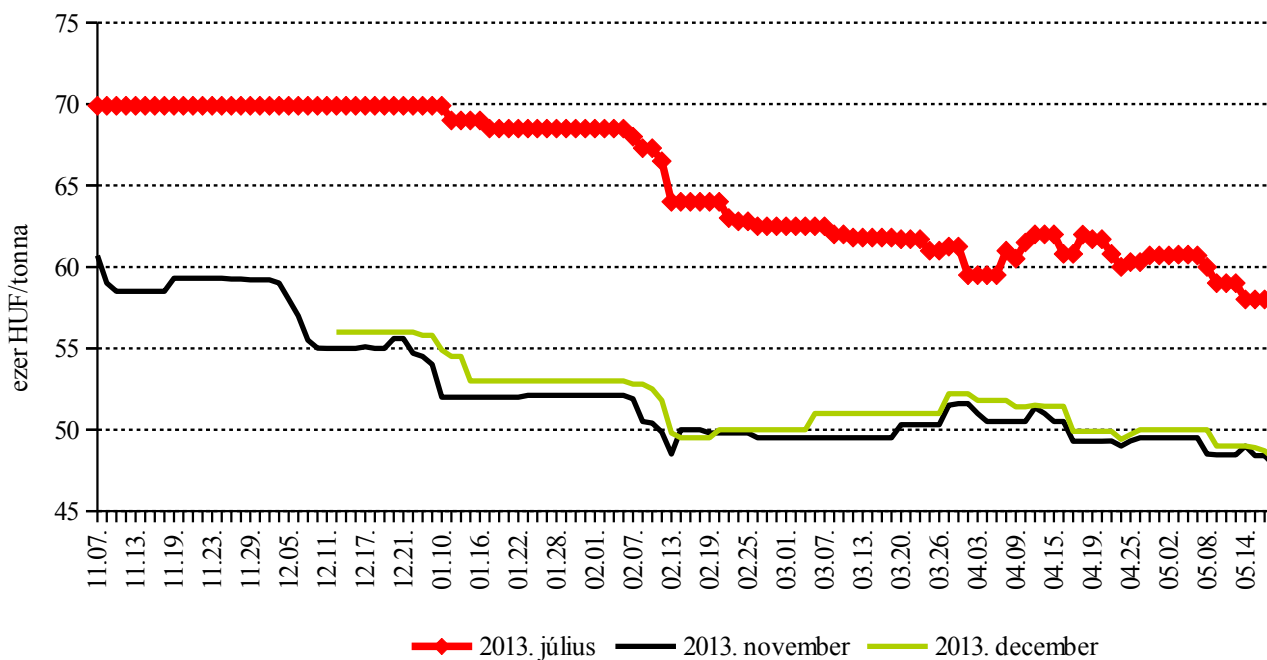
A gabonafélék jegyzése

1. ábra: A malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

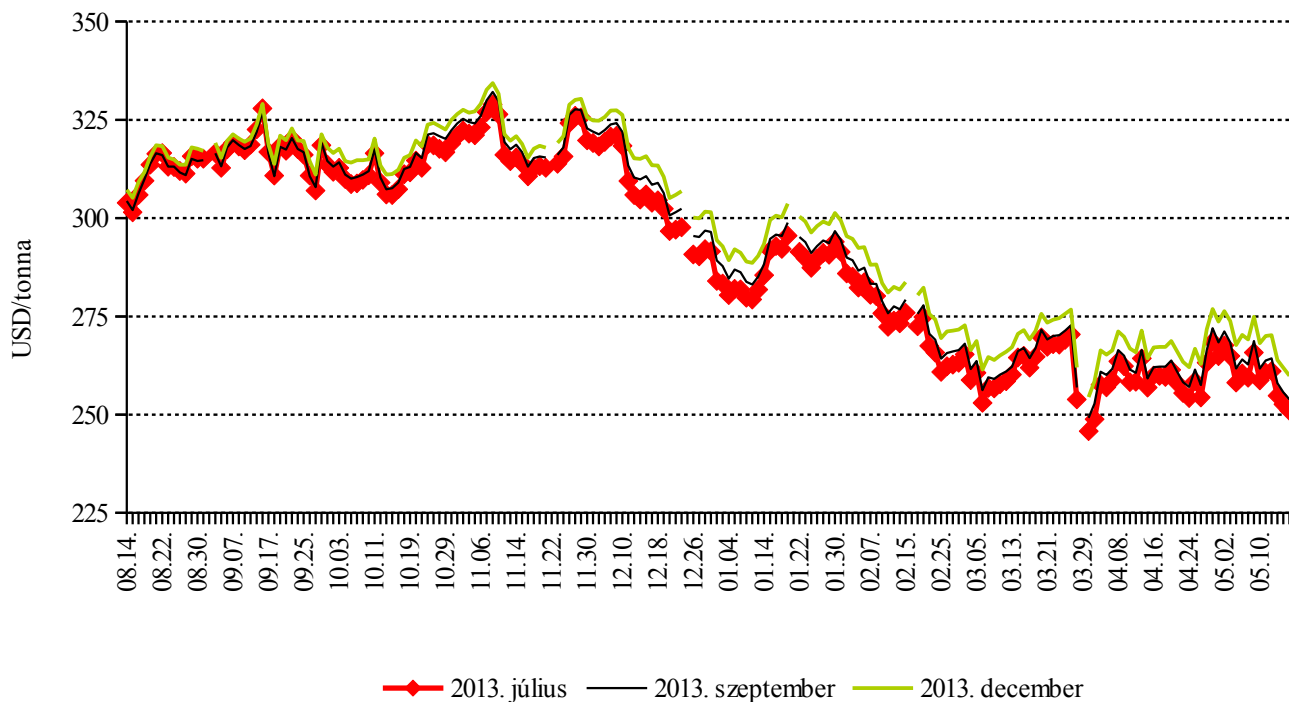
Forrás: BÉT

2. ábra: A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

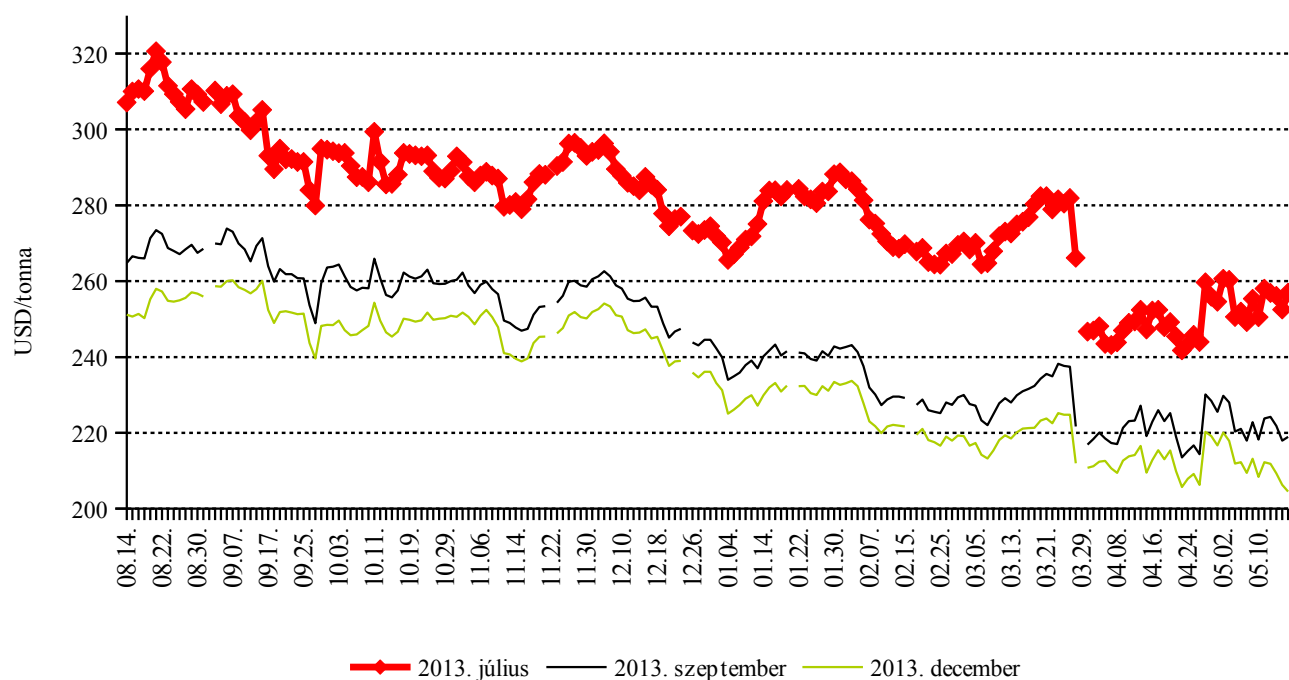
Forrás: BÉT

3. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

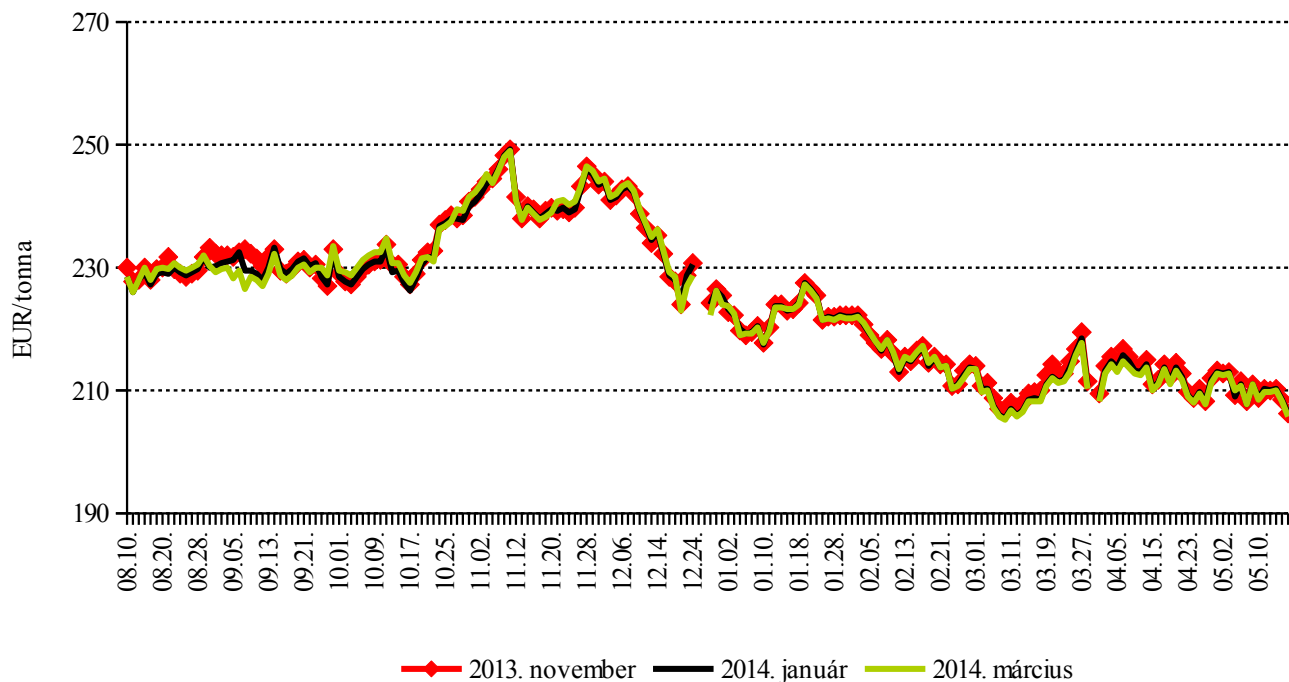
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

4. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

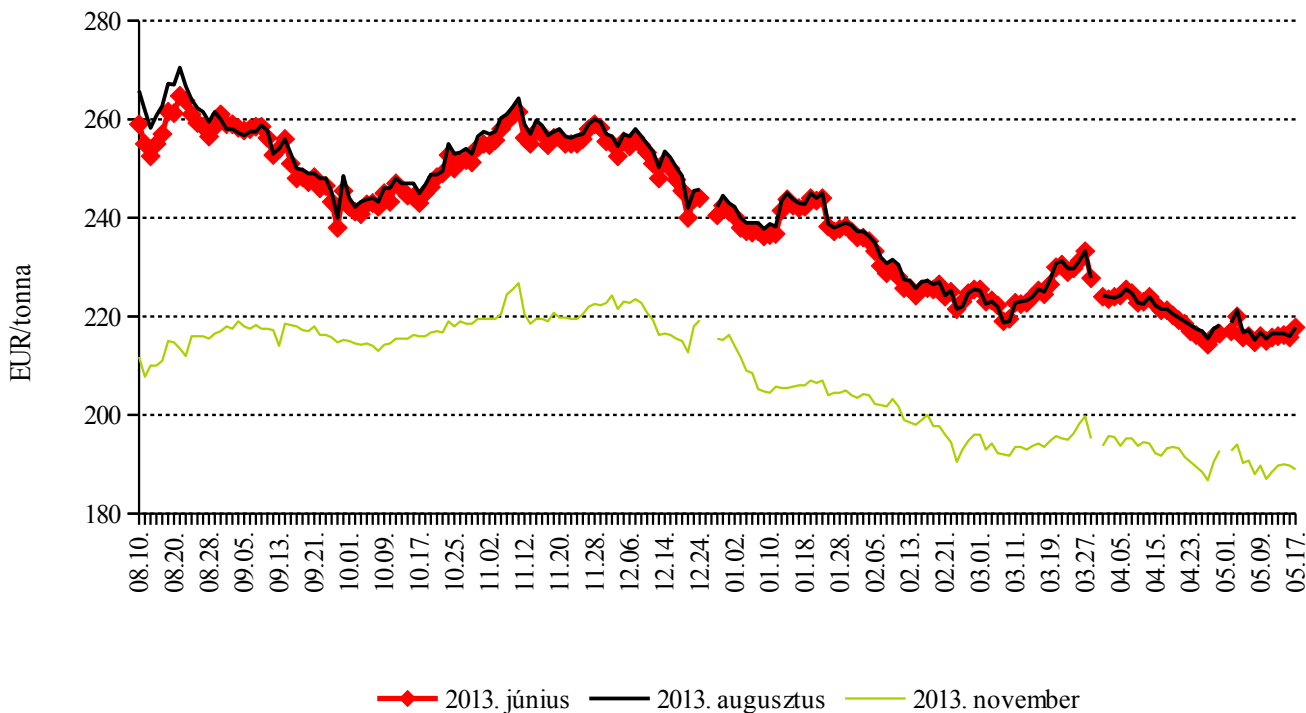
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

5. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

6. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

3. táblázat: A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2012. 19. hét	2013. 18. hét	2013. 19. hét	2013. 19. hét / 2012. 19. hét százalék	2013. 19. hét / 2013. 18. hét százalék
Finomliszt BL 55 ömlesztett	tonna	916	249	458	50	184
	HUF/kg	79	89	90	113	101
Finomliszt BL 55 zsákos	tonna	1 412	655	1 001	71	153
	HUF/kg	81	92	92	113	99
Finomliszt BL 55 zacskós	tonna	591	322	458	77	142
	HUF/kg	88	101	102	115	101
Rétesliszt BFF 55 ömlesztett	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/kg	-	-	-	-	-
Rétesliszt BFF 55 zsákos	tonna	39	7	24	62	347
	HUF/kg	86	94	105	121	112
Rétesliszt BFF 55 zacskós	tonna	58	18	54	93	305
	HUF/kg	94	108	109	115	101
Fehér kenyérliszt BL 80 ömlesztett	tonna	650	146	375	58	256
	HUF/kg	77	88	88	115	100
Fehér kenyérliszt BL 80 zsákos	tonna	573	347	391	68	113
	HUF/kg	78	90	90	115	100
Tésztaipari liszt TL 50 ömlesztett	tonna	248	-	166	67	-
	HUF/kg	84	-	92	110	-
Tésztaipari liszt TL 50 zsákos	tonna	68	6	35	51	585
	HUF/kg	87	101	98	112	97
Étkezési búzadara AD zacskós	tonna	46	35	39	85	112
	HUF/kg	99	109	110	112	101

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat: A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	HUF/kg		
	2013. március	2013. április	2013. május
Finomliszt BL 55	206	206	202
Fehér kenyér	268	269	320
Félbarna kenyér	244	238	249
Étkezési búzadara AD	230	231	234

Forrás: AKI PÁIR

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2013. május 17.)

5. táblázat: **Búza**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago (ősz lágy búza)		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2013. november	206	60 180	2013. július	251	56 934
2014. január	206	60 180	2013. szeptember	254	57 583
2014. március	206	60 034	2013. december	260	58 951
2014. május	207	60 253	2014. március	266	60 350
2014. november	202	59 013	2014. május	269	60 951
2015. január	201	58 648	2014. július	270	61 167

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group– Chicago Board of Trade

6. táblázat: **Kukorica**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2013. június	218	63 535	2013. július	257	58 277
2013. augusztus	218	63 535	2013. szeptember	219	49 651
2013. november	189	55 146	2013. december	204	46 382
2014. január	190	55 511	2014. március	209	47 328
2014. március	192	56 022	2014. május	212	47 988
2014. június	194	56 605	2014. július	214	48 614

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group – Chicago Board of Trade

7. táblázat: **Fekete-tengeri búza**

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2013. július	308	69 770
2013. szeptember	313	70 881
2013. december	313	70 881
2014. március	313	70 881
2014. május	313	70 881
2014. július	313	70 881

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

8. táblázat: A főbb termények fronthónapi jegyzésű kontraktusainak belső volatilitása

Termény	Lejárat	Elszámolóár (USD/tonna)	Belső volatilitás ^{a)}	
			2013. 05.17. (százalék)	2013. 05.10. (százalék)
Búza	2013. július	251	25,6	25,6
Kukorica	2013. július	257	27,1	28,2
Szójabab	2013. július	532	19,2	17,6
Szójadara	2013. július	469	23,7	23,5

^{a)} Belső volatilitás (*implied volatility*): A piaci szereplők várakozásait tükröző volatilitás, amelyre az adott határidős kontraktusra köthető opciók aktuális prémiumából matematikai modellek segítségével következtetni lehet. (Pl.: Ha a belső volatilitás értéke 15,8%, akkor az adott határidős kontraktus jegyzésében az elkövetkező 365 napban 68%-os valószínűséggel $\pm 15,8\%$ eltérés várható.)

Forrás: Barchart

9. táblázat: A különböző árutőzsdei szereplők nyitott kötésállománya (határidős kontraktusok) a főbb termények vonatkozásában a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) (2013. május 14.)

Termény	Pozíciók száma										
	Termelő/kereskedő/ feldolgozó/stb.		Swap kereskedők			Pénzügyi befektetők			Egyéb		
	Vételi	Eladási	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}
Búza	55 254	121 787	124 953	18 922	7 365	82 134	103 050	46 565	34 003	36 769	21 388
Kukorica	219 206	519 471	271 121	16 005	13 206	238 309	127 224	106 065	113 211	82 023	51 043
Szójabab	146 702	285 529	88 660	7 955	19 165	136 598	47 387	51 494	47 411	64 987	20 019
Szójadara	48 693	163 432	52 322	4 367	6 011	64 175	24 018	12 500	19 368	9 300	12 127

^{a)} Spread – Különbözeti ügylet.

Forrás: Commodity Futures Trading Commission

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

Az *USDA* a szójabab globális termelését 285,5 millió tonnára jelzi a 2013/2014. gazdasági évre, 16,4 millió tonnával többre, mint a folyó szezonban. A kibocsátás növekedésére számítanak a legnagyobb termelő országokban: az USA-ban (+3,3 százalék), Braziliában (+1,8 százalék) és Argentínában (+6,9 százalék). Ezzel szemben Kínában a 2012/2013. gazdasági évinél 4,8 százalékkal kevesebb, 12 millió tonna termést prognosztizálnak a szakértők. A világ feldolgozóüzemeibe előreláthatóan 239 millió tonna szójabab jut a 2013/2014. évi szezonban, ami közel 10 millió tonnával haladja meg az előző gazdasági évit. A 107 millió tonnára jelzett globális szójababexport várhatóan 10 millió tonnát meghaladó mértékben múlja felül a 2012/2013. gazdasági évit, így a zárókészletek 75 millió tonnára (+12,5 millió) növekedhetnek.

Braziliában a végéhez közeledik a 2012/2013. gazdasági év szójatermésének a betakarítása. A *Conab* legfrissebb előrejelzése szerint 81,5 millió tonna termés kerül idén raktárakba, valamivel (-400 ezer tonna) kevesebb az áprilisi prognózisnál, ugyanakkor 15 millió tonnával több, mint tavaly. Brazília rekord közeli mennyiséget, 7,15 millió tonna szójababot értékesített a küpiacokon áprilisban, ami több mint a duplája a márciusi 3,54 millió tonnának és 2,72 millió tonnával meghaladja a 2012 áprilisában exportált volument is. A braziliai export célországai között előreláthatóan az – egyre szűkösebb forrásokkal rendelkező – USA is helyet fog kapni az elkövetkező hónapokban, tekintettel arra, hogy a világ legnagyobb szójatermelőjénél – a kukoricához hasonlóan – a vetés jóval lassabb ütemben zajlik a szokásosnál. Az *USDA* jelentése szerint május 5-ig az előirányzott terület 2 százalékán került mag a talajba, míg az elmúlt 5 év átlagában 12 százalék volt ez az arány.

A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) a szójabab fronthavi jegyzése április eleje óta növekvő tendenciát követ. Májusban – többek között – az élénk kereslet és az USA szokatlanul lassan előrehaladó szójavetése miatt emelkedett a termény legközelebbi lejáratra szóló ára. Az Egyesült Államok szűkös szójababkészletei és az olcsóbb dél-amerikai termény ellenére élénk az észak-amerikai áru iránti nemzetközi kereslet. Az USA kereskedői ugyanakkor dél-amerikai szóját vásárolnak. A május közepi terminváltás a piacok esésére játszó befektetők tömeges pozíciózárását váltotta ki, ami ún. „short covering” ralihoz vezetett, így május 14-én 560 USD/tonna szintre nőtt a termény fronthavi ára, majd egy nappal később 7 százalékkal 519 USD/tonnára zuhant.

A világ 2013/2014. gazdasági évi repcemagtermelését 63,4 millió tonnára becsüli az *USDA*, ez 2,3 millió tonnával múlja felül a folyó szezon kibocsátását. Az elemzők az EU-27-ben 20 millió tonna (+4,9 százalék), Kanadában 14,5 millió tonna (+8,9 százalék), Ausztráliában 2,8 millió tonna (-9,4 százalék) terméssel számolnak.

Kanadában a canola vetésterülete az utóbbi kilenc évben most először csökkenhet: 11 százalékkal 7,65 millió hektárra. A termelési kedv lanygulása a tavalyi termésvesztéssel magyarázható, amit a növény gyakori önmaga utáni vetéséből fakadó betegségek és rovarkártételek okoztak. Ezért az idén a gazdák várhatóan alacsonyabb ráfordítási igényű növények – búza, árpa – termesztésére váltanak. A kisebb területről azonban előreláthatóan az átlagosnál nagyobb, a tavalyit 22 százalékkal meghaladó (1,9 tonna/hektár) hozamok mellett takaríthatják be az új szezonban a repcét a gazdák.

A napraforgómag globális termése 40 millió tonna (+10 százalék) körül alakul a 2013/2014. gazdasági évben, a termelés növekedésére lehet számítani. Ukrajnában (+16,7 százalék), Oroszországban (+6,8 százalék), az EU-27-ben (+14,7 százalék), Argentínában (+6,3 százalék) és Törökországban (+30,3 százalék). Az *UkrAgroConsult* előrejelzése szerint – a kedvező időjárásnak köszönhetően – Ukrajna napraforgómag-termelése elérheti a 9,9 millió tonnát 2013-ban, szemben az előző évben betakarított 8,6 millió tonnával.

Az *USDA* a világ napraforgóolaj előállítását 14,9 millió tonnára jelzi a 2013/2014. gazdasági évben, 800 ezer tonnával többre, mint egy évvel korábban. A legnagyobb termelő országokban kivétel nélkül az előállítás növekedésére számítanak az elemzők. Így Ukrajnában 4,2 millió tonna (+10,5 százalék), Oroszországban 3,2 millió tonna (+4 százalék), az EU-27-ben 2,9 millió tonna (+7 százalék), Argentínában 1,4 millió tonna (+2 százalék) és Törökországban 868 ezer tonna (+17 százalék) olaj kibocsátását valószínűsítik.

A NÉBIH adatai szerint Magyarországon 2013. május 13-ig az előirányzott terület 99,9 százalékán, azaz 592 ezer hektáron vetettek napraforgómagot.

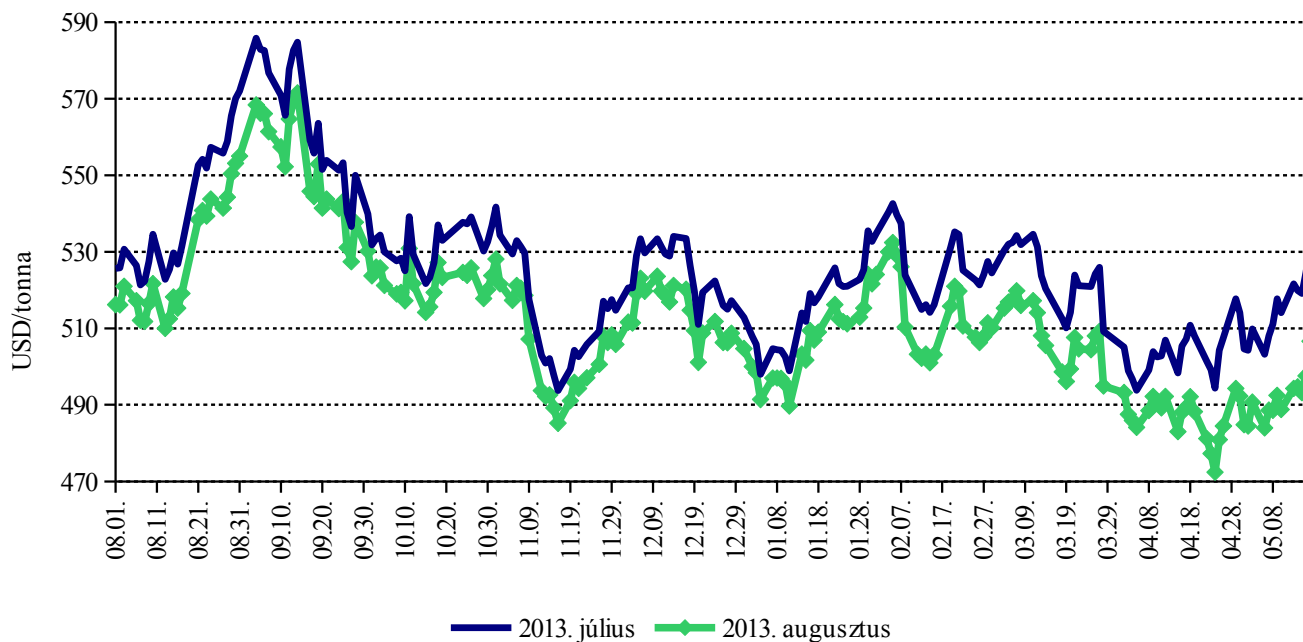
A párizsi árutőzsdén (*MATIF*) a repcemag fronthavi jegyzése a május eleji lejárátváltás hatására 11 százalékkal 430 euró/tonnára esett május 2-án. A kedvező terméskilátások miatt a termény augusztusi ára május 9-én 423 euróra csökkent, majd a hónap közepére visszatért a 430 euró/tonna szintre. A BÉT-en folytatta április végén megkezdett csökkenését a repcemag legközelebbi lejáratra szóló ára, május 16-án 120 ezer forint/tonna körül

lehetett a terményre ügyletet kötni. Május eleje óta már csak az újtermésű napraforgómaggal lehet kereskedni a BÉT-en, ennek – különböző lejáratra vonatkozóan – 120-122 ezer forint/tonna között mozog a határidős ára. Az AKI PÁIR adatai szerint a magyarországi fizikai pia-

cokon április második hetétől kezdve csökken a napraforgómag termelői ára, a május 13-19. közötti héten tonnánként 137 ezer forintért kínálták a terményt, 11 százalékkal magasabb áron, mint egy évvel ezelőtt.

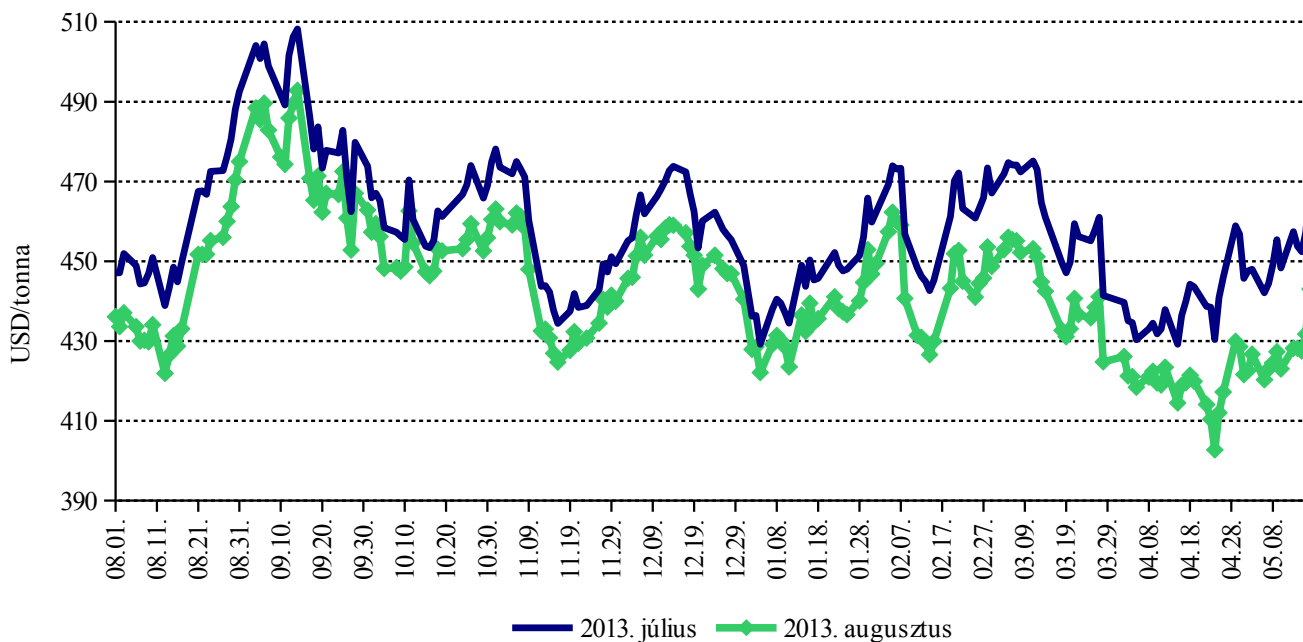
Az olajos magvak és származékainak jegyzése

7. ábra: A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

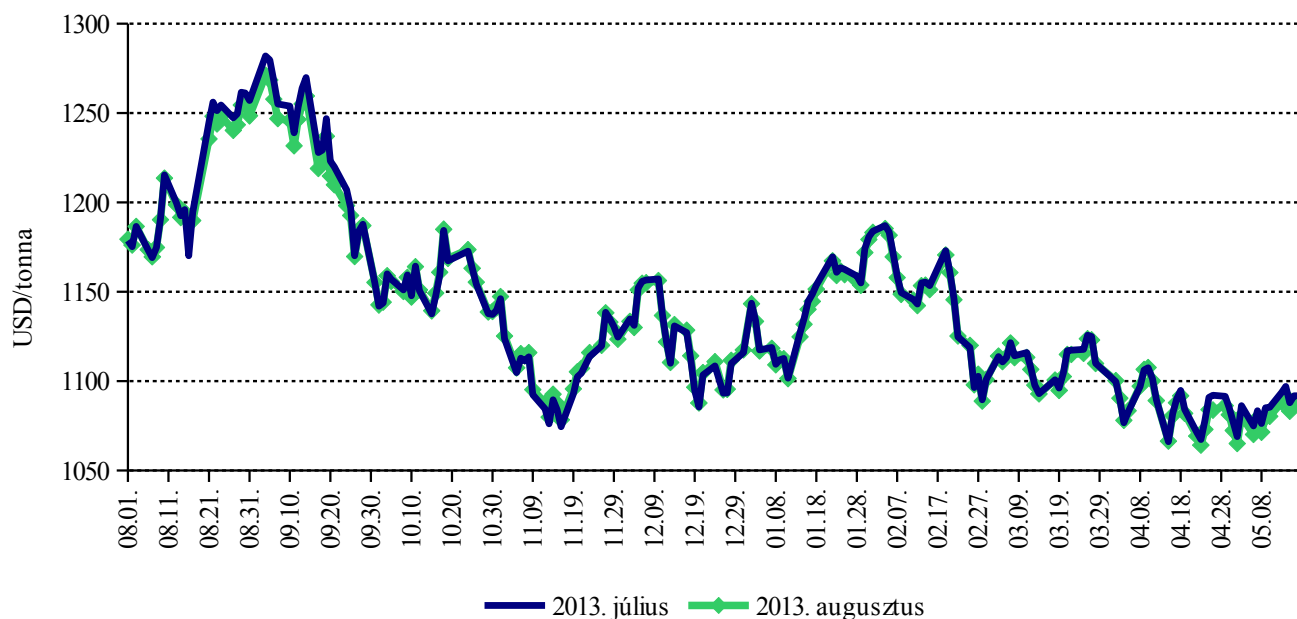
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

8. ábra: A szójadara különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

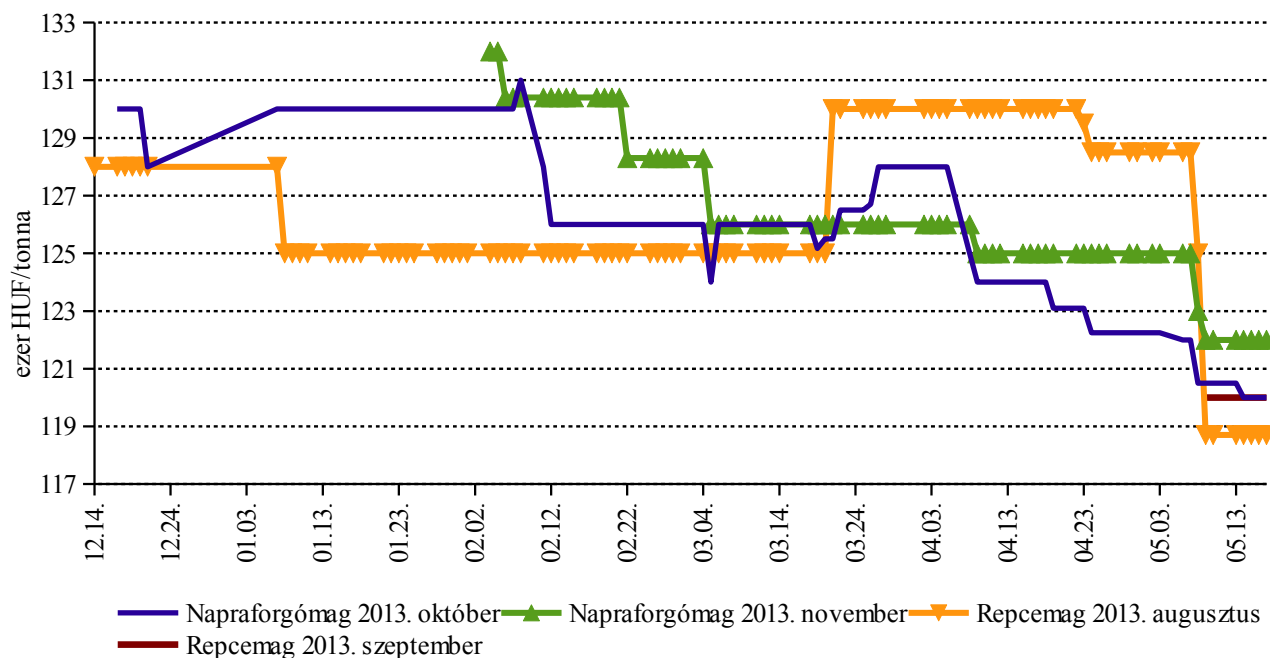
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

9. ábra: A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

10. ábra: A napraforgó- és a repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

10. táblázat: A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozói értékesítési átlagára

Megnevezés	Mérték- egység	2012. 19. hét	2013. 18. hét	2013. 19. hét	2013. 19. hét/ 2012. 19. hét százalék	2013. 19. hét/ 2013. 18. hét százalék
Ipari napraforgómag	tonna	4 369	2 575	12 023	275	467
	HUF/tonna	122 925	137 184	136 917	111	100
Repcemag	tonna	3 934	-	-	-	-
	HUF/tonna	143 839	-	-	-	-
Nyers napraforgóolaj	tonna	-	262	523	-	199
	HUF/tonna	-	283 305	284 873	-	101
Napraforgódara	tonna	-	-	10 897	-	-
	HUF/tonna	-	-	75 935	-	-
Nyers repceolaj	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-
Repcedara	tonna	-	-	860	-	-
	HUF/tonna	-	-	85 351	-	-

Forrás: AKI PÁIR

11. táblázat: A növényolajok és származékainak jegyzése Európában

Termék	Ország	Időpont	EUR/tonna	HUF/tonna
Napraforgóolaj (nyers)	Olaszország	2013-04-30	913	273 777
		2013-05-07	913	271 259
		2013-05-14	913	269 653
Napraforgóolaj (finomított)		2013-04-30	1 013	303 780
		2013-05-07	1 003	298 013
		2013-05-14	1 013	299 204
Szójaolaj (nyers)		2013-04-30	848	254 275
		2013-05-07	888	263 827
		2013-05-14	848	250 445
Szójaolaj (finomított)		2013-04-30	903	270 777
		2013-05-07	893	265 314
		2013-05-14	908	268 175
Napraforgódara	Ausztria	2013-04-30	-	-
		2013-05-07	305	90 667
		2013-05-14	-	-
Repcedara		2013-04-30	-	-
		2013-05-07	325	96 613
		2013-05-14	325	96 041

Forrás: Associazione Granaria di Milano, BPLW

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2013. május 17.)

12. táblázat: Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	EUR/tonna	HUF/tonna
2013. augusztus	435	126 997
2013. november	428	124 955
2014. február	428	124 809
2014. május	427	124 444
2014. augusztus	404	117 733
2014. november	403	117 660

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

13. táblázat: Szójabab

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2013. július	532	120 737
2013. augusztus	507	114 902
2013. szeptember	474	107 483
2013. november	451	102 382
2014. január	454	102 965
2014. március	455	103 315

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

14. táblázat: Szójadara

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2013. július	468	106 257
2013. augusztus	443	100 483
2013. szeptember	412	93 485
2013. október	384	87 136
2013. december	382	86 611
2014. január	383	86 961

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

A biodízel-előállítás alapanyagául szolgáló olajos magvak és növényolajok globális készletei - a pálmaolaj kivételével - szokatlanul alacsonyok voltak az idei év elején. A pálmaolaj használatát ugyanakkor korlátozta a kora tavaszi hűvös időjárás. A szűkösen rendelkezésre álló alapanyagok már az elmúlt években is gátolták a biodízel-ágazat fejlődését, ezért az Európai Unióra jellemző gyors termelés- és kapacitás-bővülés időszaka 2010-ben megtört. A biodízel-előállítás növekedése 2012-ben csak a *HVO* (hidrogénezett növényi olaj) technológiával előállított termék jelentős termelésbővülésének tudható be. Az elmúlt évben több új *HVO* technológiát alkalmazó üzem kezdte meg a működését. Finnországban a *Neste Oil* 2012-ben jelentősen növelte kibocsátását, összesen több mint 1 millió tonna biodízelt állított elő. Termelésük alapanyagából 742 ezer tonna hul-

ladéknak minősült, ami lényegesen több, mint az egy évvel korábbi 406 ezer tonna. Spanyolországban is az új üzemek beindulását követően nőtt erőteljesen a *HVO* kibocsátása és felhasználása.

Az Európai Unió *FAME* (*Fatty acid methyl-ester*) termelése már három egymást követő évben csökkent, és az *F.O. Licht* szakértői szerint ez a trend 2013-ban tovább folytatódik. A *FAME* legnagyobb európai előállítója Németország, ahol 2013. január 1-től a biodízel és a növényolaj energiaadóját 18,6, illetve 18,5 eurócent/literről 45,03 eurócent/literre emelték. Az intézkedés hatására az év első hónapjában a késztermék iránti gyenge kereslet ellenére is ugrásszerűen emelkedtek az árak, vagyis a biodízelüzemek megpróbálták az adótöbbletet továbbhárítani.

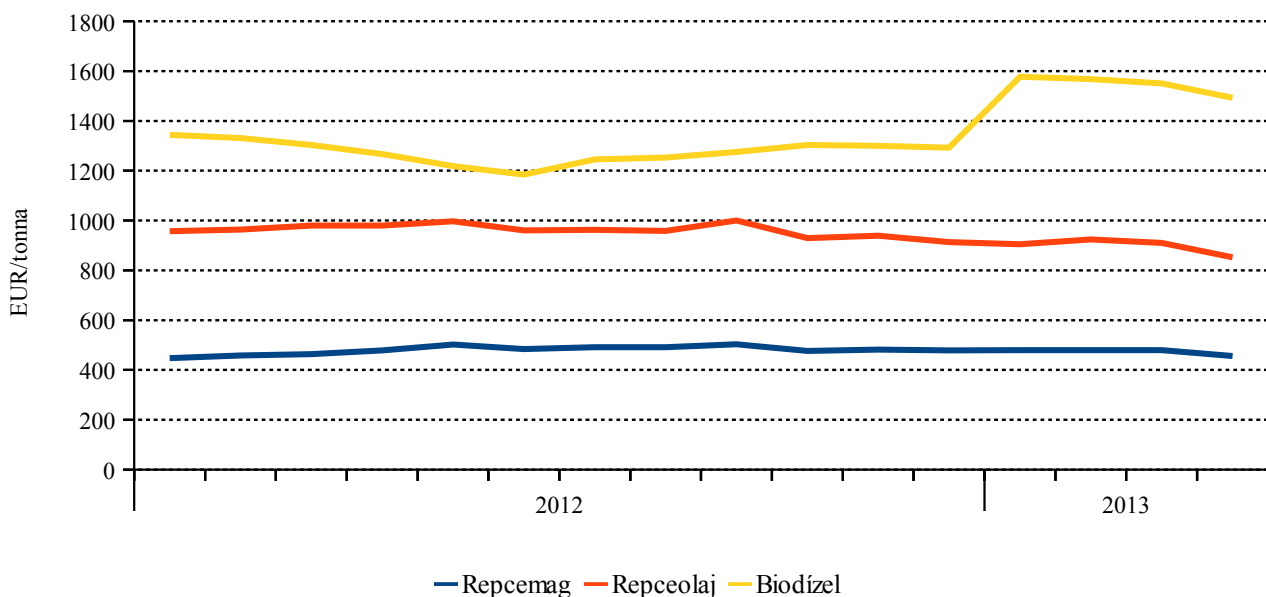
15. táblázat: Az Európai Unió biodízelmérlege

	2010	2011	2012	2013 ^{a)}
	ezer tonna			
Nyitókészlet	2 019	1 454	1 230	1 527
Termelés	9 288	9 008	9 314	8 988
ebből FAME	8 981	8 595	8 013	7 708
ebből HVO	307	413	1 301	1 280
Import	2 092	2 895	3 176	1 400
ebből FAME	2 092	2 645	2 776	1 000
ebből HVO	-	250	400	400
Felhasználás	11 842	12 025	11 917	10 611
ebből FAME	11 560	11 367	10 212	8 939
ebből HVO	282	658	1 705	1 672
Export	103	103	132,8	125
ebből FAME	103	88	82,8	50
ebből HVO	-	15	50	75
Zárókészlet	1 454	1 230	1 527	1 322

^{a)} Előrejelzés.

Forrás: F.O. Licht

11. ábra: A repcemag, a repceolaj és a biodízel árának alakulása Németországban

Megjegyzés: A németországi biodízelárak tartalmazzák az áfát és az energiaadót.

Forrás: UFOP

Németországban a biodízel-felhasználás a 2012. decemberi 185,3 ezer tonnáról 2013. januárra 152,1 ezer tonnára esett vissza. Figyelembe véve, hogy Németország a legnagyobb felhasználó is, az *F.O. Licht* az Európai Unióban a *FAME* felhasználásának 12,5 százalékos csökkenésével számol.

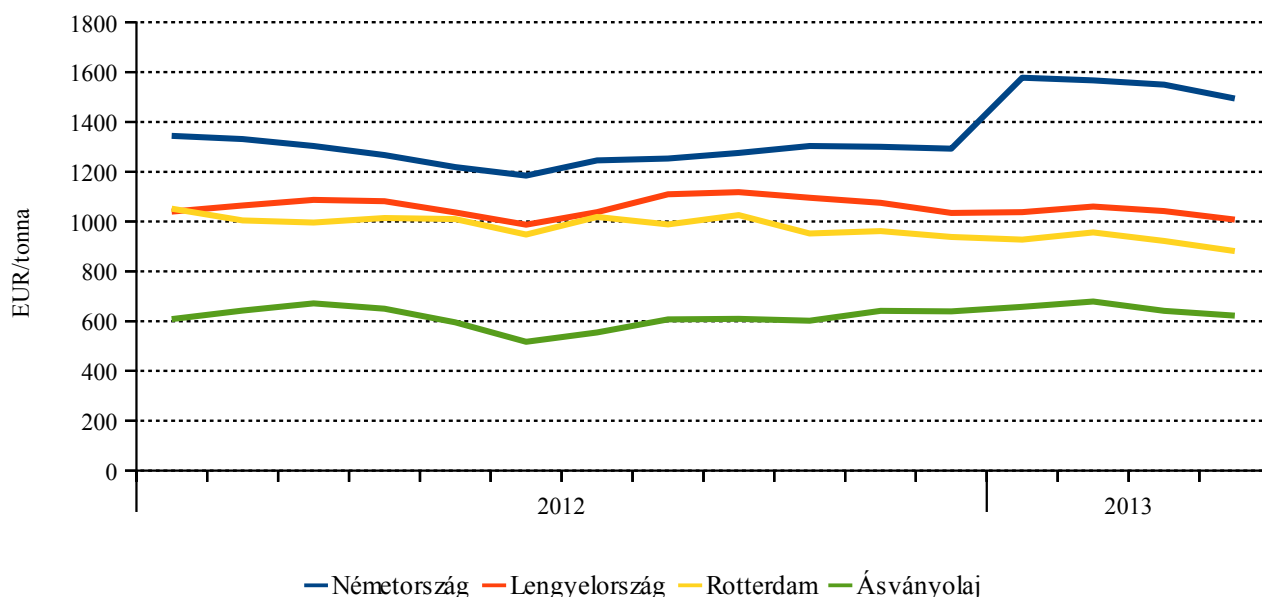
A *FAME* iránti kereslet lanyhulása miatt gyenge a feldolgozóüzemek érdeklődése a repceolaj iránt. A termelés alapanyagát képező repcemag termelői ára 455 euró/tonna körül ingadozik, a repceolaj ára pedig csökkent (2013. 4. hét 928 euró/tonna; 2013. 18. hét 862 euró/tonna).

A növényolaj alapú biodízel januári áremelkedését követően, februárban és márciusban már csökkentek az árak. Az állati eredetű hulladéksírok ára az elmúlt hónapokban időszakosan meghaladta a pálmaolaj árát. Ez a magas pálmaolaj készletekkel és a szűkösen rendelkezésre álló hulladéksír mennyiségével magyarázható. Az USA a vágóhídi hulladéksír legnagyobb exportőre a világon, ugyanakkor kisebb mennyiségű hulladéksírt szállított az Európai Unióba, Észak-Afrikába, Venezuelába és Kínába, míg a Szingapúrba irányuló kivitele nőtt.

Az elmúlt évben az európainál alacsonyabb áron több import bioüzemanyag érkezett az EU-ba. A rotter-

dami kikötő hivatalos jelentése alapján 2012-ben a biohajtóanyag forgalom 24 százalékkal 5,9 millió tonnára nőtt 2011-hez viszonyítva, amit elsősorban a biodízel kereskedelmének élénkülése okozott. A biodízel főleg Ázsiából (Indonézia, Malajzia), illetve Dél-Amerikából, elsősorban Argentínából érkezett. Az export legfontosabb célszalai pedig Nagy-Britannia, Spanyolország és Németország voltak. A biohajtóanyag kereskedelmének növekedéséhez az is hozzájárult, hogy több Európán kívül működő önkéntes rendszer is megszerezte a Bizottság által előírt környezeti tanúsítványt. Az Argentínából és Indonéziából tavaly olcsón és nagy mennyiségben érkező biodízel miatt az Európai Biodízel Szövetség a gyártók megbízásából panaszt nyújtott be az Európai Bizottságnak. A Szövetség állítása szerint az ezen országokból származó biodízelt a kormányok szubvencióban részesítik, amit az adópolitikájukkal valósítanak meg. Az Európai Bizottság kivizsgálta a Szövetség panaszát, és a 330/2013/EU rendelet (2013. április 10.) szerint a vámhatóságok intézkednek az Argentínából és Indonéziából származó biodízel Unióba történő behozatalának nyilvántartásba vételéről. Indonézia a Bizottság rendelete miatt panaszt nyújtott be a *WTO*-hoz.

12. ábra: A biodízel ára néhány országban, valamint az ásványolaj ára

Megjegyzés: A németországi biodízelárak tartalmazzák az áfát és az energiaadót.

Forrás: HGCA, UFOP, E-petrol, F.O. Licht

Az *F.O.Licht* szakértői azzal számolnak, hogy 2013-ben ezek az intézkedések korlátozhatják a beszállítást.

Argentínában a biodízel-ágazat mozgatórugója az elmúlt években az export volt. Az ország kapacitása 3 millió tonna késztermék kibocsátására lenne alkalmas, de 2012-ben 2,5 millió tonna előállítására került sor. A termelés nagyon koncentrált, az összes üzem *Rosario* város vonzáskörzetében (300 km-en belül) van. *Rosario a Parana* folyó partján fekszik, ami kijáratot biztosít az Atlanti-óceán felé. Argentínában 2010-ben bevezették az 5 százalékos bekeverési arányt, amelyet 2012-ben 7 százalékra módosítottak, és az idén tervezik a 10 százalékra történő emelését. A belföldi piacot eddig a kisebb üzemek szolgálták ki, amelyek nehezen tudtak kilépni a nemzetközi piacra. Ezen üzemek termelése azonban már nem elegendő ahhoz, hogy előállítsák a 7 százalékos bekeveréshez szükséges mennyiséget, ezért a nagyüzemekből is kerül már a belföldi piacra termék. Az elmúlt év ősze óta Argentínában az üzemek kapacitásához igazodva havonta referencia árakat határoznak meg a belföldön értékesített biodízelle. Ha a kormány a FOB árnál magasabb árat állapít meg, akkor a biodízelüzemek érdekelté válnak abban, hogy belföldön adják el a termékeiket. A biodízel ára 2013 februárjában a következőképpen alakult az üzemek éves kapacitása szerint: >100 ezer tonna: 4660 ARS/tonna (698 euró/tonna), 25-100

ezer tonna között: 5426 ARS/tonna (813 euró/tonna), <25 ezer tonna: 5484 ARS/tonna (821 euró/tonna). Egy esztendővel korábban a referencia ár a kapacitástól függetlenül 4994-5163 ARS/tonna (848-877 euró/tonna) között változott. A biodízelüzemek arra panaszkodnak, hogy idén a szójaolaj ára jelentős mértékben emelkedett az elmúlt évihez képest, és az infláció is magas. Jelenleg tartalékolják a termékeiket, remélve, hogy később magasabb áron értékesíthetik azokat.

A kormány a biodízel kiviteli adóját 15,5 százalékról 24 százalékra emelte 2012-ben, amelyet azonban később 19 százalékra mérsékelte. Az új adó a szójaolaj és a biodízel ára közötti különbséget csökkentette, ami azt jelenti, hogy a biodízel kivitele kevésbé előnyös a szójaolajjal szemben. Az üzemek addig fognak biodízelt termelni, ameddig a szójaolaj biodízellé történő átalakítása nyereséges. Ha a biodízel ára esik, akkor a szójaolajat fogják értékesíteni. Az idén nem várható a biodízel-termelés növekedése. Jelenleg a biodízelüzemek 60 százalékos kapacitáskihasználtsággal működnek.

Argentína 2013 első negyedében 225,75 ezer tonna biodízelt exportált az EU-ba, míg az elmúlt év azonos időszakában 446 ezer tonnát.

Brazília átlagosan 14 százalékkal drágábban szállít biodízelt Európába, mint Argentína, mivel a kormány a belföldi bekeverést támogatja. A kapacitások 5,6 millió tonna biodízel előállítására elegendőek. A bekeverési

arány 2010 óta 5 százalék, ez 2,3 millió tonna biodízel felhasználásának felel meg, ami a meglévő kapacitások 41 százalékával előállítható. Az üzemek között erős a verseny. A *Petrobras* felelős az országban minden bekeverésért, felvásárlás szempontjából monopolhelyzetben van, attól az üzemtől vásárol, amely a legalacsonyabb áron kínálja a biodízelt. A Brazil Biodízel Unió 2012-ben elérte, hogy a kormány 5-ről 7 százalékra növelje a bekeverést, ami 2013-ban 0,9 millió tonnával növeli a keresletet. A rendelkezésre álló kapacitásokkal ugyanakkor akár a 10 százalékos bekeverés is elérhető. Brazília tehát érdekelt lenne az export növelésében, amit azonban a logisztikai problémák és az adórendszer gátolnak.

Ez év tavaszán is számítani lehet az európainál olcsóbb szója-, és pálmaolaj származékok, illetve késztermék megjelenésére az európai kikötőkben, mennyiségük azonban az előrejelzések alapján elmarad az elmúlt évtől, ezért ármérséklő hatásuk is gyengébb lehet. Rotterdamban a 19. héten a repceolaj-metilészter ára (FOB) 870-875 euró/tonna volt (2012. április 995-1000 euró/tonna). Németországban ugyanakkor a megemelt energiaadó miatt lényegesen magasabbak az árak: 2013-ban 1450 euró/tonna, míg az elmúlt évben 1266 euró/tonna.

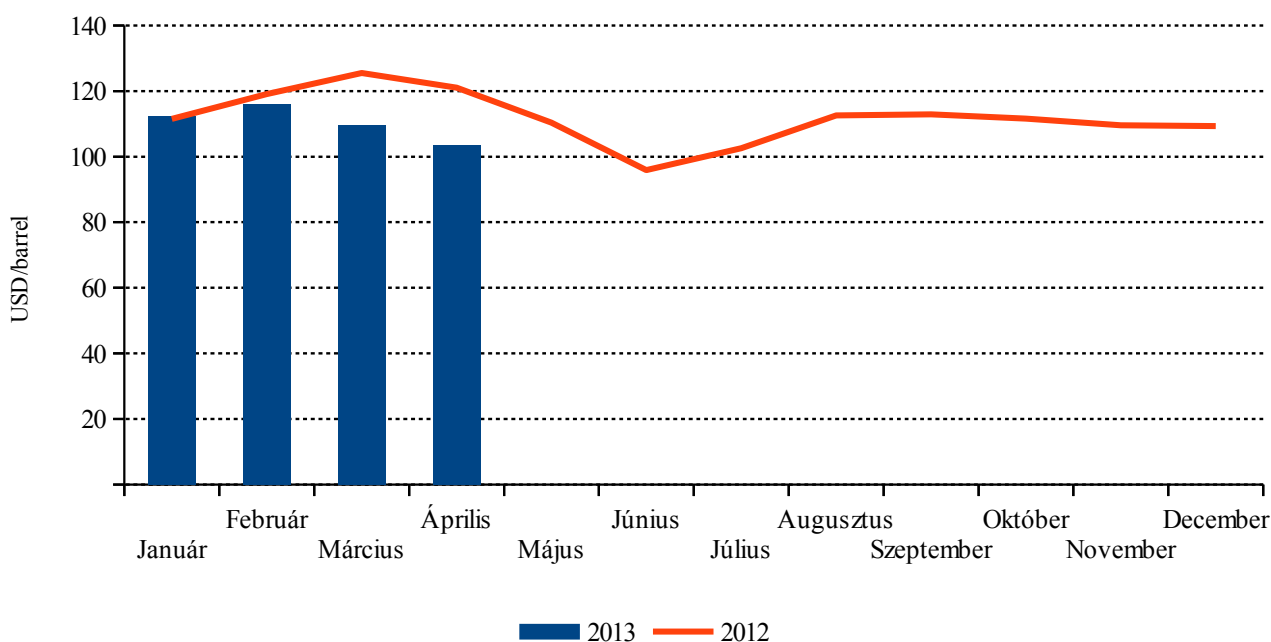
Agrárpolitikai Hírek

- Az USA panaszt tett a WTO-nál a Tanács 157/2013/EU végrehajtási rendelete miatt, amely az

Egyesült Államokból származó bioetanolra 62,3 euró/tonna dömpingellenes vámot határoz meg.

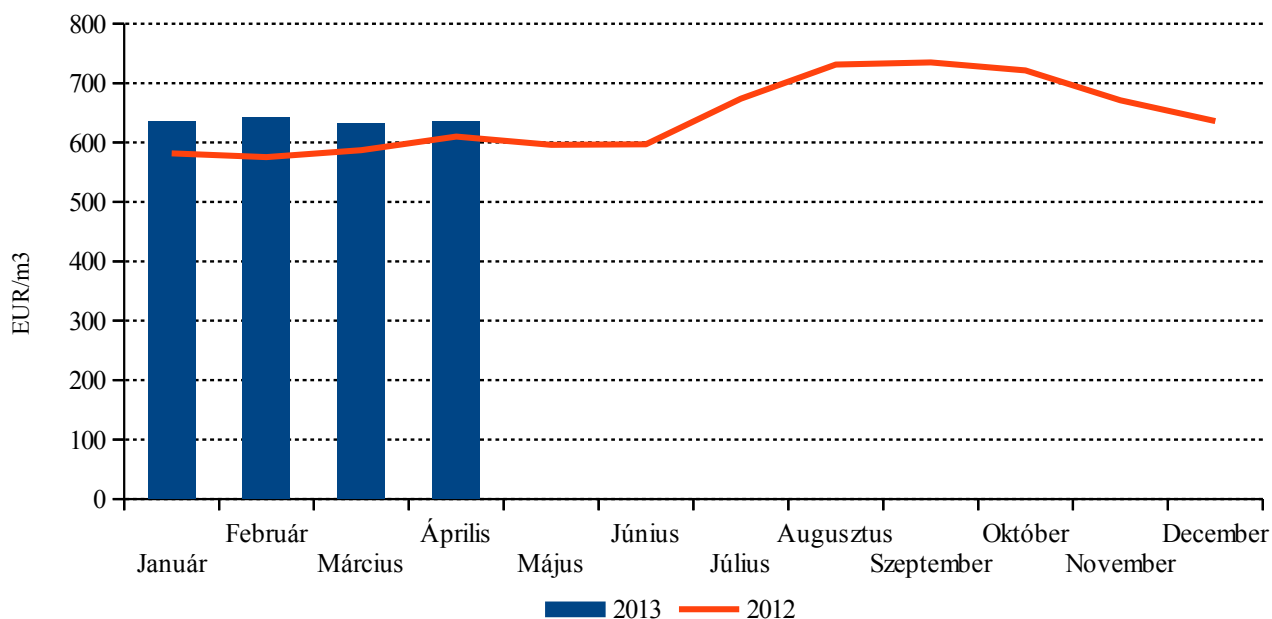
- Az Európai parlament és a Tanács 377/2013/EU határozata szabályozza az üvegházhatású gázkibocsátást okozó gázok kibocsátási egységeinek kereskedelmét.

13. ábra: Az ásványolaj ára

Megjegyzés: IPE Brent ásványolaj jegyzése a londoni árutőzsdén.
Forrás: HGCA

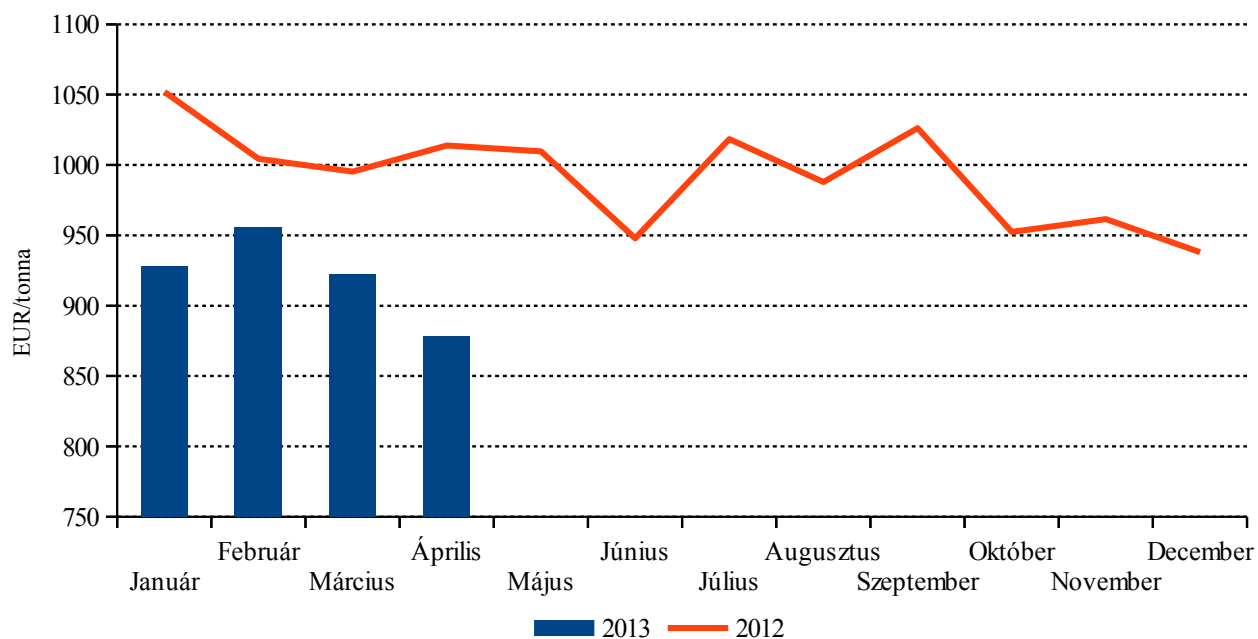
14. ábra: A bioetanol ára

Megjegyzés: 92-96 százalékos alkoholtartalom, nyugat-európai kikötők FOB T2.

Forrás: F.O. Licht

15. ábra: A repceolaj- metilészter ára

Megjegyzés: nyugat európai kikötők FOB, az EN 14214 szabványnak megfelel, dermedéspont: > -10 °C.

Forrás: F.O. Licht

